

Beleidscontext

Volgens de VN-verklaring inzake de uitbanning van geweld tegen vrouwen (1993) wordt onder „geweld tegen vrouwen” verstaan elke daad van geweld op basis van gender, die resulteert of kan resulteren in lichamelijk, seksueel of psychologisch letsel of lijden van vrouwen. Elke vorm van geweld tegen vrouwen vormt een ernstige schending en aantasting van hun mensenrechten, of doet de uitoefening ervan teniet, meer in het bijzonder hun fundamentele rechten op leven, veiligheid, vrijheid, waardigheid en lichamelijke en emotionele integriteit, en mag daarom door regeringen niet worden genegeerd.

De Raad van de Europese Unie heeft drie reeksen conclusies vastgesteld:

- in 2010 heeft de Raad benadrukt dat de verzameling van gegevens over de prevalentie van geweld tegen vrouwen en meisjes versterkt moet worden;
- in 2012 heeft de Raad de lidstaten opgeroepen om „erop toe te zien dat er een adequaat aanbod is van diensten voor hulpverlening aan slachtoffers van geweld, en dat deze werken vanuit een perspectief van gendergelijkheid”, en de Commissie opgeroepen aanvullende wettelijk instrumentarium te ontwikkelen voor een Europese strategie ter bestrijding van genderspecifiek geweld;
- in 2014 heeft de Raad de lidstaten opgeroepen de kwestie van onderrapportage aan te pakken, door de toegang tot diensten te verbeteren en passende, duurzame financiering op te zetten voor de bestrijding van genderspecifiek geweld en vrouwelijke genitale verminking.

Richtlijn tot vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten (Richtlijn 2012/29/EU):

- erkent geweld tegen vrouwen als genderspecifiek geweld en benadrukt de noodzaak van gespecialiseerde hulporganisaties voor kwetsbare groepen slachtoffers, zoals vrouwelijke slachtoffers van seksueel geweld.

Richtlijn betreffende het Europees beschermingsbevel op het gebied van het bestuurs-, burgerlijk en strafrecht:

- waarborgt dat een contactverbod of beschermingsbevel in een EU-lidstaat in de gehele EU kan worden erkend. Vrouwen die slachtoffer zijn geworden van huiselijk geweld, worden tegen de daders daarvan beschermd als zij naar een plaats elders in de EU reizen of verhuizen.

Verordening (EU) nr. 606/2013 betreffende de wederzijdse erkenning van beschermingsmaatregelen in burgerlijke zaken.

De Europese Commissie:

- heeft in het kader van de Daphne III- en Progress- programma's talrijke Europese projecten gefinancierd die ten doel hebben geweld tegen vrouwen uit te bannen, en zal dit blijven doen via het programma Rechten, gelijkheid en burgerschap, aangevuld door middelen uit het programma Justitie.
- waardigheid, integriteit en een einde aan geweld tegen vrouwen zijn een prioriteit van de Strategie voor gelijkheid tussen vrouwen en mannen 2010-2015 van de Commissie.
- in 2013 heeft de Commissie de beleidsmededeling over het uitbannen van vrouwelijke genitale verminking, alsmede een reeks acties aangekondigd en heeft zij opgeroepen tot concrete maatregelen in de lidstaten.

De strategische doelstellingen van het actieprogramma van Peking en de EU-indicatoren

- D.1.** Geïntegreerde maatregelen treffen om geweld tegen vrouwen te voorkomen en uit te bannen.
- D.2.** De oorzaken en gevolgen van geweld tegen vrouwen en de doeltreffendheid van preventie-maatregelen bestuderen.
- D.3.** Vrouwenhandel uitbannen en slachtoffers van geweld als gevolg van prostitutie en vrouwenhandel ondersteunen.

De Raad van de EU heeft een reeks indicatoren voor dit aandachtsgebied goedgekeurd die door het Spaanse en Deense voorzitterschap in 2002 en het Ierse voorzitterschap in 2004 werden voorgesteld. In 2012 heeft het Cypriotische voorzitterschap een indicator met betrekking tot slachtofferhulp gewijzigd. Er zijn momenteel tien indicatoren voor dit aandachtsgebied, die hoofdzakelijk betrekking hebben op huiselijk geweld tegen vrouwen en/of relationeel geweld, alsook seksuele intimidatie op het werk.

Bevindingen van EU-brede gegevens

Genderspecifiek geweld krijgt in de lidstaten steeds vaker prioriteit

Sinds de vorige algemene evaluatie van het actieprogramma van Peking in de EU hebben de lidstaten op dit aandachtsgebied substantiële vorderingen gemaakt, met name ten aanzien van de vaststelling van nieuwe wetgeving en de ontwikkeling en tenuitvoerlegging van nieuwe maatregelen om verschillende vormen van geweld aan te pakken. Meerdere lidstaten hebben acties ondernomen om definities van genderspecifiek huiselijk en relationeel geweld in het strafrecht op te nemen.

In de afgelopen vijf jaar is er een duidelijke EU-consensus voor nationale actieplannen om een eind te maken aan geweld tegen vrouwen. De meeste lidstaten hebben dergelijke plannen vastgesteld. Het merendeel van de nationale actieplannen en strategieën pakken huiselijk geweld aan, alsmede andere vormen van geweld: fysiek geweld, seksueel geweld, psychologisch geweld, stalking, vrouwelijke genitale vermindering, feminicide en seksuele intimidatie op het werk.

Onvoldoende gespecialiseerde hulp voor vrouwelijke slachtoffers van geweld

Hulporganisaties voor vrouwen bieden niet alleen hulp aan individuele vrouwen, maar spelen ook een grote rol in de bewustmaking en gedragsveranderingen in de maatschappij. In 2012 hadden 17 lidstaten een nationale hulplijn voor vrouwen en hadden 25 lidstaten gespecialiseerde vrouwenopvanghuizen.

Tussen 2012 en 2013 zijn enkele positieve veranderingen waargenomen, omdat in de hele EU nieuwe vrouwenopvanghuizen geopend werden. Bijna alle CEDAW-rapporten gaven echter aan dat de financiering voor gespecialiseerde voorzieningen voor vrouwen is verlaagd, ontoereikend is of niet duurzaam is. Financiering van hoogwaardige en duurzame voorzieningen voor vrouwen is hard nodig, maar nog niet in de hele EU gewaarborgd.

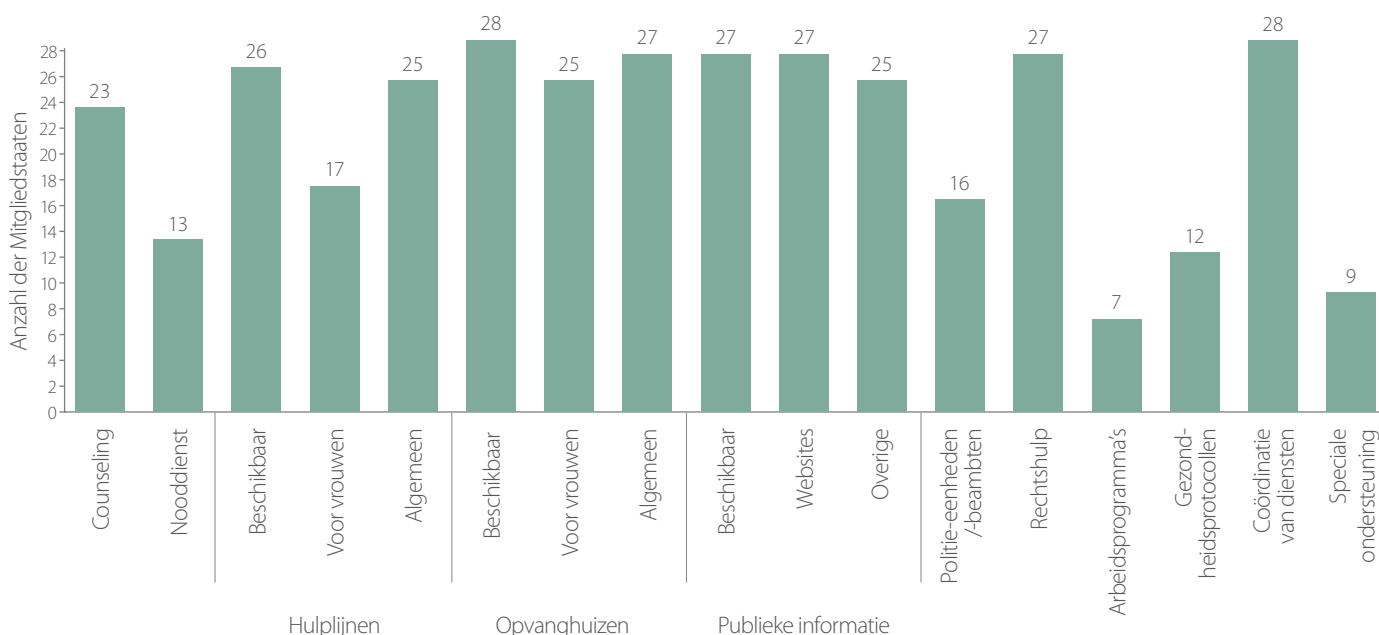
Gezondheidszorgstelsels pakken in toenemende mate geweld tegen vrouwen aan

De noodzaak om een doeltreffend antwoord van de gezondheidszorg te vinden op geweld tegen vrouwen werd de afgelopen vijf jaar breder erkend in de EU. Dit werd bevestigd door de FRA-enquête, waaruit bleek dat de meeste vrouwelijke slachtoffers zich in eerste instantie tot de gezondheidszorgsector wendden voor hulp. Naast opleidingen in de gezondheidszorgsector, zijn ook richtsnoeren en protocollen ten aanzien van doorverwijzing van cruciaal belang voor de sector. Om doorverwijzing mogelijk te maken, moet er een duurzaam dienstencentrum voor vrouwelijke slachtoffers van geweld bestaan. Momenteel hebben slechts twaalf lidstaten dergelijke protocollen.

Lidstaten ondersteunen werk ter verbetering van de beschikbaarheid, kwaliteit en vergelijkbaarheid van gegevens over geweld tegen vrouwen

Tussen 2000 en 2014 hebben alle EU-lidstaten minstens één onderzoek naar de prevalentie van geweld tegen vrouwen uitgevoerd. Administratieve gegevensbronnen over verschillende vormen van geweld tegen vrouwen zijn vooral afkomstig van de politie, gevolgd door het justitieel apparaat

GESPECIALISEERDE VOORZIENINGEN VOOR VROUWELIJKE SLACHTOFFERS VAN GEWELD IN DE EU-28 PER TYPE VOORZIENING, 2012

Bron: EIGE, Violence against Women — Victim Support, 2012.

(statistieken van gerechten) en andere sectoren (gezondheidszorg, maatschappelijk werk).

De publicatie van de Europese enquête over de prevalentie van geweld tegen vrouwen door het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten in 2014 was een belangrijke mijlpaal voor het schatten van de omvang van geweld tegen vrouwen in de EU. Volgens de enquête heeft een op de drie vrouwen in de EU sinds de leeftijd van 15 jaar een vorm van fysiek en/of seksueel geweld ervaren, wat neerkomt op 62 miljoen vrouwen. Een op de tien vrouwen heeft een vorm van seksueel geweld ervaren, en een op de twintig is sinds de leeftijd van 15 jaar verkracht.

Programma's voor daders krijgen meer erkenning

Het Verdrag van Istanboel (artikel 16) eist dat programma's worden opgezet om plegers van geweld tegen vrouwen geweldloos gedrag in hun interpersoonlijke relaties aan te

leren teneinde verder geweld te voorkomen en gewelddadige gedragspatronen te veranderen. De meerderheid van de lidstaten biedt daderprogramma's aan, waarvan de meeste zich richten op psychologische en psychiatrische behandeling, counseling en therapie.

Brede beschikbaarheid van opleiding voor vakkensen

Om slachtoffers van geweld effectief te ondersteunen en bestaande maatregelen uit te voeren, moet enerzijds kennis rond geweld tegen vrouwen worden geïntegreerd in de basiskopleiding en moeten anderzijds duidelijke beleidslijnen en richtsnoeren voor vakkensen worden ontwikkeld. Hoewel de meeste lidstaten het belang van opleiding erkennen, financiert slechts een klein aantal van hen reguliere opleidingen op dit gebied. Een substantieel deel van de trainingen wordt gegeven door ngo's, soms zonder dat zij financiële middelen voor hun werk krijgen.

Aus der Arbeit des EIGE gewonnene Erkenntnisse zu bewährten Verfahren

Spezialisierte Weiterbildung zu häuslicher Gewalt für künftige Angehörige der Polizei des Großherzogtums Luxemburg

Im Jahr 2003 verabschiedete Luxemburg ein Gesetz über häusliche Gewalt, welches festlegt, dass Urheber häuslicher Gewalt die Wohnung der Familie räumen müssen. Zudem wurde mit dem Gesetz der Kooperationsausschuss der Fachkräfte im Bereich Gewaltbekämpfung eingerichtet, dem die betreffenden Akteure (Ministerien, Gerichte, Polizei und im Bereich Bekämpfung häuslicher Gewalt tätige NRO) angehören. Als nächster Schritt wurde von NRO und der Polizei des Großherzogtums ein spezielles Ausbildungsmodul für alle neuen Polizeibediensteten als Teil der Grundausbildung entwickelt. Dieses ist auch in Weiterbildungsinstrumente für Polizeibeamte integriert, wie etwa Leitlinien zum Verfassen eines Berichts zur Vorlage bei der Staatsanwaltschaft. Informationsmaterial für Opfer und Urheber von Gewalt ergänzen die Weiterbildungen. Im Jahr 2004 wurden 36 einwöchige Weiterbildungsveranstaltungen für Gruppen von 20 bis 30 Teilnehmerinnen und Teilnehmern durchgeführt (insgesamt 1 000 Polizeibeamte). Seither finden jährlich regelmäßige Weiterbildungsveranstaltungen für 600 Teilnehmerinnen und Teilnehmer statt.

MISSING TRANSLATION

Weiterbildungsangebot von CAADA für IDVA – Vereinigtes Königreich

Co-ordinated Action Against Domestic Abuse (CAADA) hat einen Weiterbildungskurs ausgearbeitet, um die berufliche Qualifikation von Independent Domestic Violence Advisors (IDVAs) (unabhängige Beraterinnen und Berater im Bereich häusliche Gewalt), die mit am stärksten gefährdeten Opfern arbeiten, zu verbessern. Diese Qualifikation wird vom Innenministerium des Vereinigten Königreichs anerkannt und ist vom Open College Network (OCN) auf Stufe 3 akkreditiert. Seit 2005 nahmen 1 700 unabhängige Berater und Beraterinnen im Bereich häusliche Gewalt (IDVA) an Weiterbildungsmaßnahmen von CAADA teil, in denen Fachkräfte mit den Qualifikationen ausgestattet werden, um für Opfer häuslicher Gewalt und deren Kinder für mehr Sicherheit zu sorgen. Die Weiterbildungen dauern 14 Tage, sind in fünf Blöcken organisiert und bieten Fachkräften die Möglichkeit, die wesentlichen Kompetenzen eines „IDVA Toolkits“ zu erwerben, darunter motivierende Gesprächsführung, Anwendung der Veränderungsphasen, aktives Zuhören, Durchsetzungsvermögen, Verhandlung und prosoziale Modelle. Von den im Bericht von CAADA „A place of greater safety“ für 2012 analysierten 2 500 Opfern gaben 63 % an, dass der Missbrauch nach der Intervention eines IDVA aufgehört habe, und 71 % der Opfer fühlten sich sicherer. Die stärksten Rückgänge waren bei sexuellem Missbrauch festzustellen. Zudem berichteten die Opfer von einem besseren Wohlbefinden nach der Intervention eines IDVA: 69 % gaben an, ihre Lebensqualität habe sich verbessert, und 77 % waren zuversichtlich, künftig Unterstützung zu finden.

VORDERINGEN EN KNELPUNTEN IN AANDACHTSGEBIED D: GEWELD TEGEN VROUWEN

VORDERINGEN

- Toegenomen zichtbaarheid van geweld tegen vrouwen in de afgelopen paar jaar.
- Er is nieuw onderzoek verricht en er zijn nieuwe gegevens over geweld tegen vrouwen verzameld.
- De lidstaten hebben acties ondernomen om het wetgevings- en institutionele kader voor de bestrijding van geweld tegen vrouwen te versterken.
- Bestaande maatregelen en acties kunnen als basis dienen en worden verbeterd om geweld tegen vrouwen te bestrijden, teneinde in de hele EU aan de minimumnormen te voldoen.

KNELPUNTEN

- Geweld tegen vrouwen is zowel wijdverspreid als complex: substantiële politieke wil en financiering zijn nodig om het te bestrijden.
- Uit CEDAW-rapportages blijkt dat de financiering voor gespecialiseerde diensten voor vrouwen is verlaagd.
- De gespecialiseerde hulp voor vrouwelijke slachtoffers van geweld is nog steeds onvoldoende.

De koers voor de EU

- Substantiële politieke wil en financiering moeten worden gewaarborgd om voort te bouwen op bestaande maatregelen en acties om geweld tegen vrouwen te bestrijden, en om deze maatregelen te verbeteren opdat de minimumnormen voor hulp aan slachtoffers van geweld in alle lidstaten worden gehaald.
- Het verzamelen van gegevens over prevalentie en administratieve gegevens van voldoende kwaliteit is cruciaal voor de toezichts- en uitvoeringsprocessen met betrekking tot geweld tegen vrouwen.
- Directe vormen van geweld tegen vrouwen moeten worden aangepakt in samenhang met normen, gedragspatronen en stereotypen (leidend tot indirecte vormen van geweld) die bijdragen aan de instandhouding van geweld tegen vrouwen en genderongelijkheid in het algemeen.
- De bestrijding van geweld tegen vrouwen kan zonder engagement en betrokkenheid van mannen niet doeltreffend zijn. In een patriarchale cultuur ondersteunen constructies van hegemonische masculiniteit en gendernormen het probleem van genderspecifiek geweld; dit kan alleen worden aangepakt door mannen erbij te betrekken en de patriarchale structuren en hegemonische masculiniteit kritisch te beoordelen.

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE)

Das Europäische Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist das EU-Kompetenzzentrum für Gleichstellungsfragen. Das EIGE unterstützt politische Entscheidungsträger und alle relevanten Einrichtungen in ihren Bemühungen zur Verwirklichung der Gleichstellung von Frauen und Männern in Europa und darüber hinaus, indem es spezifisches Fachwissen sowie verlässliche und vergleichbare Daten zur Gleichstellung in Europa bereitstellt.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu>

Das Ressourcen- und Dokumentationszentrum (RDC) des Europäischen Instituts für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist ein innovatives und praktisches Instrument, das dabei hilft, wichtige Ressourcen zur Geschlechtergleichstellung zu identifizieren und unter den an der Gleichstellungspolitik und -praxis interessierten Personen erleichtert und einen Online-Bereich für Diskussionen und Debatten bietet.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu/content/rdc>

Kontakt:

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen
Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, LITAUEN
Tel. +370 521574-44/00

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/eurogender

<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN 978-92-9218-646-3

doi:10.2839/995776

MH-04-15-022-NL-N